

Minthogy pedig a polgári perrendtartással szabályozott eljárások között egyáltalán nem találjuk a hagyatéki eljárást, az ezzel kapcsolatos iratok, jegyzőkönyvek bélyegilletéke újabb szabályozást sem nyerhetett.

*

Központi végrendeleti kataszter. Bécsben az igazságügy-ministeri rendeleti közlöny f. é. május hó 29-iki számának közlése szerint egyesület alakult, mely feladatául a végintézkedésekről való kataszter vezetését tűzte ki. Ezáltal eleje vétetnék annak, hogy egy végrendelet, amint az ma gyakran előfordul, az örökösök és a hatóságok előtt ismeretlen maradjon és feledésbe menjen. Mindenekelőtt tehát a közjegyzők és ügyvédek közreműködésére számít az egyesület, akiknek az általuk őrizetbe vett végrendeleteket be kellene jelenteniük az egyesületnél. Ugyanezt természetesen megtehetik saját érdekükben maguk a végrendelezők is. Az egyesület nyilvántartja a haláleseteket és akár megkérdezésre, akár anélkül is bejelenti a hagyatéki bíróságnál, vajjon az elhunyt után maradt-e és hol található végrendelet? Az értesítés a hatóságoknak díjtalanul adatik, az érdekeltektől, ha végrendelet maradt, 2 K díj szedetik. A pénzügyminister az egyesület bírósági beadványainak illetékmentességet biztosított. Az intézmény, mely külföldön már több helyen alkalmazásban van, kétségtelenül hiányt pótol, kérdés azonban, vajjon a végrendeletek elkallódásának ily módon való elkerülése másfelől nem vonja-e maga után a végrendeletek alkotásának bizonyára nem kívánatos nyilvánosságra kerülését? A magábanvéve helyes intézménynek tehát elsősorban nem szabadna magánjelleggel bírnia, hogy visszaélésekre ne vezessen.

*

A szombathelyi kir. közjegyzői kamara tagjai sorában gyűjtött 1000 K-val a Vörös Kereszt-Egylet alapító tagjai közé belépett.

*

Személyi hírek. *Dr. Kubinyi János* nagyrőczei kir. közjegyző, népfölkelő főhadnagy a harcztéren szerzett betegség folytán 43 éves korában június hó 25-én hősi halált halt.

Dr. Gyarmathy Ernő borosjenői, *Kuna Jenő* kevevárai, *Farkas Béla* dévai, *dr. Gelletich Miklós* fiumei és *dr. Sáray Bertalan* técsői kir. közjegyzők elhaláloztak.

Dr. Brósz László kassai gyakorló ügyvéd Kassára, *dr. Gavallér Aladár* máramarosszigeti gyakorló ügyvéd Abádszalókra, *dr. Ertsey Péter* budapesti gyakorló ügyvéd Derecskére, *dr. Baranyi Antal* temesvári kir. közjegyzőhelyettes Kevevárára, *dr. Ring Béla* aradi gyakorló ügyvéd Vingára és *dr. Guthy János* técsői gyakorló ügyvéd Técsőre kir. közjegyzőkké kinevezettek.

Dr. Nagy Péter zentai kir. közjegyző Kulára, *Csaba Sándor* abádszalóki kir. közjegyző Zentára és *dr. Susich István* körösbányai kir. közjegyző Nagybecskerekre áthelyeztettek.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Felelős szerkesztő:	Szerkesztőség és kiadó- — hivatal —
Egész évre . . . 10 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	Budapest, VI, Andrassy-út 1.
Félévre . . . . . 6 „	budapesti kir. közjegyző.	

Tartalom. A magyar közjegyzői intézmény története — A csőd-törvény reformja. — Közjegyzői sérelmek dióhéjban. — Tolna vármegye közigazgatási bizottsága és a jegyzők. — Felsőbírósi határozatok. — Közlemények.

A magyar közjegyzői intézmény (1874:XXXV. és 1886:VII. törvénycikkek) története.

Irta: **Rupp Zsigmond**, budapesti kir. közjegyző.

(Folytatás.)

Ami a **közjegyzők számának és székhelyének** kérdését illeti, a Bittó-féle törvényjavaslat szerint a szakbizottság hozzájárulása mellett minden egyes járásbírósi székhelyére legalább egy-egy kir. közjegyzői állásnak szervezése tervezetett.

A kormányjavaslat azonban a közjegyzők számának és székhelyének megállapítását az igazságügyiminister részére tartotta fenn, amihez a parlament is hallgatag hozzájárult.

Érdemesnek tartjuk azonban e helyütt azt a tényt leszegezni, hogy a közjegyzői törvény életbeléptetése idejében (1875-ben)

már 374 járásbiróság működött, a kormány azonban ennek daczára csak 213 közjegyzői állást rendszeresített és töltött be.*

Megemlítendőnek tartjuk még, hogy a szakbizottság a székhelyek kérdésének tárgyalása alkalmával a közjegyzői ambulatorium eszméjét is felvetette, ami azonban visszhangot nem keltett.

*

A **pályázat, biztosíték és hivatalos eskü** kérdéseit, melyek élénkebb ellentéteket nem idéztek fel, mellőzhetőnek tartjuk.

*

A **segédek, jelöltek és helyettesekről**. Az 1870. évi Bittó-féle kormányjavaslat egyebek közt azt tervezte, hogy „sürgős“ esetekben, míg a helyettesítés fölött intézkedés nem tétetik, a helybeli járásbíró, vagy helyettese vehessen fel közjegyzői okiratokat és adhasson ki a közjegyző által felvett okiratokról hiteles kiadványokat. A szakbizottság azonban e javaslatot mellőzván, azt az eszmét vetette fel, vajjon ily esetekben nem volna-e czélszerű magának a közjegyzőnek tetszésére bizni, hogy (amint ez Franciaországban is divik) akadályoztatása esetén egy fősegédjére (premiere eléve) ruházhassa át az abbeli jogosultságot, hogy főnökét minden esetben, amidőn emez bármi oknál fogva személyesen ügyködni nem képes, helyettesíthesse: — úgy azonban, hogy az eljárásról felveendő okiratot maga a közjegyző legyen köteles utólag aláírni. Ezt az eszmét azonban a szakbizottság többsége nem pártolta, a parlamentben pedig — mely a kormányjavaslatnak rendelkezéseit szó nélkül elfogadta — az eszme egyáltalán szóba sem hozatott.

*

A **kamarák hatáskörének** kérdésében csak annyit, hogy a Bittó-féle javaslat egyebek közt „a véleményezést törvényhozási ügyekben“, különösen a közjegyzői intézményt érdeklő kérdésekben, a kamarák hatáskörébe utalandónak véleményezte. A *Pauler*-féle törvényjavaslat azonban ezt az eszmét teljesen figyelmen kívül

* E munkának sajtó alá bocsátása idejében 313 közjegyzői állás van szervezve. Ezek közül a törvény életbeléptetése után 100 új állás szerveztett. Talán érdekli az olvasót, hogy az 1875. évben kinevezett uttörő közjegyzők közül ez idő szerint tényleg még 32 működik.

hagyta, — de szóba hozta azt a képviselőházban *Lázár Ádám* képviselő, anélkül azonban, hogy a képviselőházban az eszme mellett visszhangot keltetni képes lett volna.

*

A **közjegyzői állás megszüntének szabályai** (33—47. §§) vitát sehol sem idéztek fel, a kormány által javasolt ebbeli szabályok tehát törvénynyé váltak.

*

Az „**érdekeltségi akadályok**“ kérdésében a törvényhozás minden foruma a szakbizottság javaslatára vita nélkül megállapította a *közjegyzői működésnek* tilalmát oly ügyekben, a melyek a közjegyzői törvény 49. §-ának a) és b) pontjaiban meg vannak jelölve, — ezek tudniillik azok, amelyekben a közjegyző személyesen, vagy oly személyek vannak érdekelve, akik vele az idézett szakasz b) pontjában megjelölt hitvestársi, *rokonsági és sógor-sági* viszonyban állanak.

E tilalmi szabályt azután a *Pauler*-kormány ugyanezen szakasz c) pontjában azon személyeknek ügyeire is kiterjesztette, akik a közjegyző *gyámsága* vagy *gondnoksága* alatt állanak.

Ami azonban a törvény 49. § d) pontjának ama rendelkezését illeti, mely szerint a közjegyző nem járhat el oly ügyekben sem, „**melyekben mint bíró, ügyvéd, vagy mint meghatalmazott működött**“, ez arra késztet, hogy e részben a törvénygyártás műhelyébe egy kissé mélyebben bepillantsunk!

Előre is bátran kijelenthetjük, hogy alig van jogszabály, mely oly felületes megfontolással lett volna törvénybe iktatva, mint a fenti! Mielőtt e kemény ítélet indokolásába bocsátkoznánk, a kérdéses szabály történetét kell rövideden ismertetnünk.

E drasztikus tilalomnak eszméje a *szakbizottság* kebelében szülemlett meg. Ime a bizottságnak 1871. évi július hó 7-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyvben szóról-szóra a következők olvashatók:

„Tekintettel a 89. szakaszra, mely a „*tényeknek*“ közjegyző általi tanusításáról rendelkezik, a következő pont vétetik fel:“ c) (értsd a *Pauler*-féle törvényjavaslat 49. § d) pontját) melyekben a közjegyző „**mint bíró, ügyvéd,**

vagy megbizott közreműködött!“ nem szabad t. i. a közjegyzőnek ügyködni! (Indítványozó a jegyzőkönyvben megnevezve nincsen — az indítványnak okairól is mélyen hallgat a jegyzőkönyv.)

Ugy-e bár igen lakonikus egy eljárás! különösen ha az indítványnak érdembeli súlyára tekintünk. Ez az indítvány pedig a jegyzőkönyv szerint az ülés végén, mint annak legutolsó tárgya, tétetett, úgy hogy biztosra véljük vehetni, miszerint a bizottsági tagok figyelmét és türelmét már az egész ülést betöltő hosszadalmas előző tanácskozások kimerítették.*

Pedig épen ez az indítvány képezte az érdembeli tanácskozásoknak legfontosabb és legkényesebb tárgyát.

Annyi azonban biztosra vehető, hogy a jegyzőkönyvben meg nem nevezett bölcs indítványozó bizottsági tag **csakis** azon közjegyzői működésre gondolt, melynek tárgyát csak „**tények**“, tehát inkább az *alaki*, és nem az *anyagi* jog keretébe tartozó jogügyletek képezik, úgy amint ezt a Bittó-féle első törvényjavaslatnak a „*tények tanusításáról*“ szóló 89. szakasza kifejezetten meg is állapítja, amelyre indítványozó egyenesen utalt is!

Az értelem szabatosabb megállapítása céljából ezennel a következőkben szóról-szóra idézzük is a kérdéses szakaszt:

„**Tények tanusítása.**“ A királyi közjegyző oly tények és jogcselekvényekről, amelyek személyes jelenlétében történtek, bizonylatokat adhat. Ez esetben azonban „*jegyzőkönyv*“ (rögzítsük csak meg: „*nem közjegyzői okirat*“) veendő fel, és előtte ismeretes két tanu, vagy egy második királyi közjegyző jelenléte szükséges, akik a „*jegyzőkönyvet*“ szintén aláírni kötelesek. Az eredeti „*jegyzőkönyv*“ fenntartandó, és annak alapján a bizonylat kiadandó.

* E tanácskozások tárgyai voltak pedig: az eskünek, az irodanyitás, a hivatalos pecsét, a hatóságokhoz bemutatandó közjegyzői névaláírásnak és az áthelyezésnek számtalan kérdései, főleg pedig a szakasz fenti a) és b) pontjaiban foglalt fennebb jelzett rendkívül fontos szabályok kérdései.

Az indítványozó intencióját pedig, amint láttuk, még az a ténykörülmeny is megvilágítja, hogy a közjegyző ténykedéséről felveendő iratot nem „*közjegyzői okiratnak*“, hanem következetesen mindig csak: „*jegyzőkönyvnek*“ nevezi.

No de most bámulj, olvasó! Nem került egyetlenegy sor írásba, de még egy élő szócskába sem, és e különös szabályt, melyet a szakbizottság — amint láttuk — kizárólag csak pusztá tények tanusításának szánt volt, egyszerre ott találod a képviselőház elé terjesztendő ministeri javaslatban: a „**közjegyzői okiratba**“ foglalandó érdembeli (azaz anyagi jogot tárgyazó) „**jogügyleteknek**“ szabályai közt!

Magyarázatot, indokolást ebben a szellemi gimnasztikában ne keress! Nincs is! Vajjon tehát céltudatosan és alapos megfontolás alapján történt-e ez, vagy csak gondatlanságból, a szakbizottság javaslatának esetleges félreértése alapján? — bizony bajos megállapítani! ha csak nem fogadjuk elégséges indokolás gyanánt a törvényjavaslat indokai közt olvasható sovány, mit sem mondó sorokat, melyek szerint „*általánosságban alig szükséges indokolni, hogy a közjegyző résztvevőleg működjön oly ügyekben, amelyekben közvetlenül, vagy közvetve érdekelve van, épen a közjegyzői intézmény hitelével meg nem egyeztethető.*“

Ebből áll az egész indokolás.

És vajjon most mi történt a képviselőházban? Sok semmi! Az 1874. évi április 22-én tartott ülés naplójában ugyanis szóról-szóra a következők olvashatók:

„*Elnök*: következik a 49. §.

Beöthy Algernon jegyző, olvassa a 49. §-t, mely észrevétel nélkül elfogadtatik!“ (Tehát a § famozus d) pontja is!)

E javaslatot azután a *főrendek háza* is, az oly ragyogó szaktudással kifejezett bölcsesség vezérfonalán indulva, minden vita nélkül elfogadta!

Nem tagadhatni ugyan, hogy ezen különben sajnálatraméltó alkotás nincs minden logika híjával, — annyi bizonyos, hogy a szakbizottság eljárása csonka és nem következetes; mert ha áll az, hogy a szakbizottságnak aggályai szerint a közjegyzőnek valamely előző ügyvédi, bírói, vagy megbizotti minőségben teljesített ténykedéséből származható elfogultságától a felek érdekeit még a legártatlanabb, leglényegtelenebb, csak az alaki jog keretébe eső, közjegyzői ügyködéstől is meg kell óvni, (amely kérdésre azonban alantabb még visszatérünk) akkor kétségenkívüli, hogy a közjegyző *tulajdonképeni* hivatását képező nagyobb fontosságú: az *anyagi jogot* tárgyazó jogügylet tekintetében annál indokoltabbnak tűnnék fel a kérdéses tilalmi szabály!

Csak hogy ha ez volt a kormány czélzata, akkor mégis csak el lehetett volna várni tőle, hogy ezen, a *jogéletbe, különösen a közjegyzői gyakorlatba oly súlyosan beleszóló* törvényszabály szükségessége **alaposan** meg is indokoltassék. Néhány, a kormány részéről csak úgy általánosságban odavetett üres frázis nem elég arra, hogy a nagyközönség és annak szervei a kérdéses tilalomnak benső szükségéről meggyőződhesse!

Annyi bizonyos, hogy az általunk több alkalommal idézett külföldi törvények közt egyetlenegy sincsen, amely ezt a terhes, a közjegyző működését az érdekelt feleknek veszélyére minden elégséges indok nélkül békó gyanánt megszorító szabályt ismerné.* (Folyt. köv.)

* Lásd egyebek közt különösen a törvényünk mintájául szolgáló 1871. évi július 25-én kelt *osztrák törvénynek* szintén a működési tilalmakról rendelkező 33. §-át, a *bajor törvénynek* (1861. évi november 10-én alkotott törvénynek) 47. cikkét, és a francia *ventose törvény* 8 cikkét, — ezekben ily, vagy hasonló megszorító szabályt hiába keresnénk.

A Csódtörvény reformja.*

Irta: Baditz Lajos, kapuvári kir. közjegyző.

A csódtörvény módosítása nem sürgős és annak dr. Schreyer Jakab budapesti ügyvéd által az Igazságügymister ur megbízásából készített előadótervezetét időszerűnek már az okból sem tartjuk, mert a háborus események felidézte hangulat a higgadt megfontolást igénylő törvényhozói munkára nem alkalmas.

A csődeljárást a m. ált. polg. törvénykönyv megalkotása után kell szabályozni, mert az anyagi törvénynek a csődre is kiterjedő rendelkezéseitől, így a megtámadási jognak, a hitelezők jogi helyzetének, a vagyonkezelés és gondnoki felszámolásnak szabályozásától függ majd, hogy a csődeljárásra vonatkozó alaki törvény tekintetében minő kivételes intézkedések szükségesek.

A lényeg az anyagi jog s az alaki jog annak csak külső formáit, érvényesülésének feltételeit szabja meg s törvénykönyv hiányában a törvénykezési rendtartás is ma még a szokásjog kerete, melyből annak tulajdonképi tárgya, a magyar magánjog rendszeres anyaga hiányzik.

Az elkövetett hibának ismétlése lenne, ha a csődeljárást a polgári törvénykönyv megalkotása előtt, és pedig a tervezetszándékoltá módon szabályoznánk.

A tervezet fenntartja az 1881:XVII. t.-cz. beosztását és rendszerét s módosításoktól eltekintve, annak rendelkezéseit is nagyrészt változtatás nélkül veszi át.

A felszámolási eljárást ellenben teljesen mellőzi, s nincs tekintettel a jogfejlődésre sem, mely a közigazgatásnak a törvénykezéstől elválasztása után szükségké teszi, hogy a peres eljárást a perenkívüli eljárástól, a megelőzés jogvédelmét szabályozzuk, melyre a közjegyzői intézmény létrehozásával az első lépés már megtörtént.

A közjegyzői intézménynek, mely az illetékes tényezők elismerése (így a magyar ált. polg. törvénykönyv I. tervezetének indokolása V. 86. lap) szerint is bevált, a perenkívüli teendők végzésében s így a csődeljárásban is a legtágabb hatáskört kell biztosítani.

* A szombathelyi kir. közjegyzői kamara 1915. máj. 30-án tartott üléséből az igazságügyminister urhoz hasonló tartalmu feliratot intézett.

És ezt nemcsak a jogfejlődés, hanem bíróságainknak, az életbelépett új peres eljárás folytán megnövekedett munkaterhe is követeli. A törvényhozói előrelátásnak kell tehát gondoskodnia, hogy a csődeljárás az örökösödési eljáráshoz hasonlóan szabályozza, s amint az örökösödési eljárás vezetését, akként a csődbiztosító teendők végzését is a kir. közjegyzők hatáskörébe utalja.

A járásbíróság illetékessége esetén az eljáró bíró, mint csődbiztos saját tényei felett gyakorolna bírói hatáskört.

A csődbiztos intézményt pedig, mely a csődeljárás mozgató lelke s az ellenőrzés nélkülözhetetlen szerve, a közadós és hitelezők érdekeinek védelmére, fenn kell tartanunk már azért is, mert mellőzésével az ellenőrzés és felügyelet hiányosabb, az eljárás lassabb lesz.

A bíró a jogrend helyreállítására, de nem ellentétes érdekek perenkívüli kiegyenlítésére és rendezésére hivatott. A közjegyző állásából kifolyólag a helyi viszonyokkal ismerősebb s könnyebb mozgékonyaságánál fogva a csődbiztos teendőket közhitelességének súlyával, a lehető időkiméléssel és a tömeggondnoknak hatékonyabb ellenőrzése mellett végezheti. A csődeljárással rokon hagyatéki eljárásban ez intézmény mozgékonyasága és gyors eljárásának fényes tanujelét adta. Működésének megkezdése előtt 5—10 évig is elhúzódott hagyatéki ügyek ugyanannyi hét alatt nyernek befejezést és oly hagyaték, mely egy év alatt befejezve nem lesz, alig fordul elő.

Már pedig a jó csődtörvénynek nemcsak oda kell hatni, hogy a hitelezők a csődtömegeből minél többet kapjanak, hanem arra is kell törekedni, hogy azt minél előbb s minél kevesebb költség árán kapják meg.

Az az általános és ezidőszerint jogos panasz, hogy a csődtömeg lebonyolítása szerfelett nagy költséggel jár, hogy az eljárás lassú s a tömeg értékesítése nem megfelelő, azon okra vezethető vissza, hogy a bíró a hivatásával össze nem férő csődbiztos teendőket, a tömeggondnok ténykedését és a csődügy gyors lebonyolítását hivatalos elfoglaltságánál fogva kellően nem ellenőrizheti.

A csődbiztos intézmény a kollegiális bíróságok előtt a gyakorlatban azért nem vált be, mert az ügyek gyorsaságát nem a felek és bíróságok közti érintkezés közvetlensége, hanem az eljárás vezetésével megbízott mozgékonyasága eredményezi, már

pedig a vitás kérdésekben ítélkezni hivatott s a külvilágtól elzárt bíró ezen munkakörénél fogva is gátolva van abban, hogy a nyilvános élet ismeretére s ezzel a csődügyek gyors lebonyolításához szükséges tájékozottságra tehessen szert és eredményesebb tevékenységet fejthessen ki.

A bíróság tagjai a csődbiztos tisztelet mint szorosán vett bírói hivatással össze nem férő működést csak kelletlen vállalják, s oly tehernek tekintik, mely bírói teendők végzésében őket csak zavarja, azon eredmény tehát, melyet a közvélemény a csődbiztos intézménytől várt, ily körülmények közt be sem következhetett.

De nem lehet megengedni már a jogbiztonság szempontjából azt sem, hogy a követelések bejelentése a tömeggondnok kezéhez történjék, mint ezt a tervezet szabályozza.

A tömeggondnok által vezetett feljegyzések nyomán a követelések bejelentésének idejét és sorrendjét hitelt érdemlőleg megállapítani nem lehet.

A tömeggondnok ily bejelentések elfogadása és azok beérkezének idejéről hiteles bizonyosság tételére nem alkalmas. Mint ügyvéd nemcsak a tömeget képviseli, hanem a csődhitelezők bármelyikének képviselésére is jogosult. Ha egyik vagy másik csődhitelezőnek meghatalmazottja a többi hitelező és a csődtömegeg szemben érdekelt. Ellenőrzés nélkül a tömeggondnok az általa képviselt hitelezőnek illetéktelen hasznot, a tömegnek és a többi hitelezőnek pedig joghátrányt okozhat.

A tömeggondnok a tömeg érdekeit van hivatva képviselni, míg a hitelezők érdeke ezzel gyakran ellentétes, mert ki tagadhatná, hogy a tömeggondnok érdeke nem csupán az, hogy a tömeg részére minél nagyobb kielégítési alapot szerezzen, hanem az is, hogy ebbeli munkája által maga részére is minél előnyösebb jövedelmet biztosítson.

A gyors lebonyolítás tehát nem áll érdekében. A hitelezők érdeke ellenben azt kívánja, hogy a csőd minél kevesebb munkával, tehát minél nagyobb idő- és költségkiméléssel nyerjen befejezést.

A hitelezők autonomiájának egészséges alapon érvényesülése kívánja tehát az ellenőrzést és gyors eljárást s azt, hogy a csődbiztos intézményhez fűzött, de a gyakorlatban be nem vált vártakozás nem a csődbiztos intézmény elejtésével, hanem teendőinek

a kir. közjegyzők hatáskörébe utalásával nyerjen az eddiginél szerencsésebb megoldást.

A csődeltározás helyes foganatosítása annak minutiositásától függ, mivel a csődeltározás alapját az ily részletességgel összeirt és megállapított csődvagyon képezi. A tételenkénti felvétel még oly esetben sem mellőzhető, mikor a közadós rendes árúkönyvet vezet, mert ebből csak az áruk átvétele és beszerzési ára tűnik ki, de nem állapítható meg, hogy ezen áruk a tömegben meg is vannak, mi nemcsak a hitelezők érdekére, de a közadós vétkeségének megállapításánál is fontos.

A részletes leltározást nem mellőzhetni azért sem, mert a tömeg értékesítése esetén ily leltár nélkül az ellenőrzés lehetlenné válnék.

A csődeltározás költségeit nem a leltározás minutiosus volta, hanem a tömeggondnoki díj és számla szaporítja, mely annál nagyobb, minél lassúbb az eljárás és kevesebb az ellenőrzés, mely az egész csődvagyont a legtöbb esetben felemészítő ily költséget mérsékli.

A csődvagyonnak pontos és részletes leltározása és a csődbiztosi intézménynek a kir. közjegyzők ügykörébe utalása már azon visszaélések elkerülése szempontjából is szükséges, melyek a tervezet indokolása szerint mai napság a csődtömeg értékesítése és többek közt a tekintetben is napirenden vannak, hogy a csődtömeghez tartozó vagyონrészeket a legkülönbözőbb jogcímeiken a kellő nyilvánosság mellőzésével adják el!

A tervezet az 1881: XVII. t.-cz. 125—151. szakaszaiban szabályozott felszámolási eljárást mellőzi s ezzel a hitelezők autonómiáját sérti, mert azon rendelkezése, hogy a tömeggondnok a felosztási tervben dönt a követelések valódisága felett, megfosztja őket ellenőrzési joguktól s a követelések bejelentését, valódiságát és osztályozását a tömeggondnoknak minden ellenőrzés nélküli akaratától teszi függővé.

S mivel a hitelezők épen a felszámolási eljárás folytán igazolhatják abbeli minőségüket, s ennek alapján nyernek jogot a csődvagyont a tömeggondnok és csődválasztmány által kezelni és értékesíteni, a tömeggondnok egymagában és minden ellenőrzés nélkül nem lehet illetékes afelett határozni, hogy a hitelezők közül kiket választ és tart jogosultaknak, hogy a csődvagyonnak általa történő kezelését ellenőrizték, esetleg állásától elmozdítását is

kérhessék. Ily jogkörrel csak a hitelezők egyeteme bir, melynek akarata a tömeg elleni igények megállapításával és osztályozásával ép a felszámolási tárgyaláson érvényesül.

Amint az örökösödési eljárásban az örökösök igazolására a hagyatéki tárgyalás nyújt alapot, úgy a csődeltározásban a felszámolási eljárás van hivatva, hogy megállapíttassék, mily összeg erejéig és kik azok a valódi hitelezők, kiket a választmány megalkutatásának s ennek megtörténte után a csődeltározásban minden további intézkedés és a csődvagyon feletti szabad rendelkezésnek joga illet.

A csődeltározás célja nem a perek számának mesterséges szaporítása, hanem csökkentése s erre a felszámolási tárgyalás hivatott, melynek feladata, hogy a csődbiztos ellenőrzésével az érdekeltek közt egyetértést létesítsen.

Akár a tömeggondnok, akár a hitelező támadja meg, vagy kifogásolja a követelést, ehhez mindegyiknek egyenlő joga van s eredménye is egy lehet. Ezért a tervezet 174. és 175. §-ának rendelkezése, hogyha a tömeggondnok kifogásolja a követelést, akkor a megtámadottnak, ellenben ha a hitelező teszi ugyanezt, akkor neki mint támadó félnek kell pert indítania, nem helyes, mert az el nem ismert követelés valódiságát, ha nem közokiraton alapszik, mindig a követelő fél tartozik bizonyítani.

A felszámolási eljárás mellőzésével a tervezet inkább hátráltatja a csődügy gyors lebonyolítását s csak a perek számát s a költségeket növeli még azzal is, hogy a tömeggondnoknak az általa készített újabb és újabb felosztási és osztályozási tervezeteket minden egyes hitelező részére leiratni s megküldenie kell.

A felszámolási eljárás az egész csődeltározás gerincze, a hitelezők igazolásának, rendelkezési joguk megállapításának egyedül helyes eszköze, s mint ilyet mellőzni nem lehet.

A közönséges és a kereskedelmi csőd közti különbség megszüntetését helyeseljük, szükségesnek tartjuk azonban kimondani, hogy a csőd nem rendelhető el, ha a közadósnek vagyona csupán jelzáloggal terhelt ingatlanból, vagy oly jövedelemből áll, mely őt végrehajtás alá nem vonható személyes haszonélvezeti jogon, keresménye, vagy hivatala után fizetés címén vagy nyugdíjként illeti.

Ily esetben a hitelezők végrehajtás útján nyerhetnek kielégítést, csőd elrendelése folytán csak károsodnának, viszont az adós

czéltalan zaklatásnak s azon veszélynek lenne kitéve, hogy a csőd elrendelése folytán hivatalos állásától s megélhetési forrásától, a hitelezők pedig még a kielégítés reményétől is elesnének.

A felhozottakon kívül szükségesnek tartjuk a tervezet megjelölt szakaszainak az alábbi rendelkezésekkel kiegészítését is:

1. §. A haszonélvezeti jog, mint közadósnek végrehajtás alá nem vonható személyes joga, csődvagyont nem képez, s afelett rendelkezési joga a csődneyítés után is fenmarad.

27. §. Annak bizonyítása, hogy a megtámadott szerződés által a hitelezők károsultak, a tömeggondnok kötelessége.

A csődválasztmány elrendelheti oly követelés megtámadását, melyet a tömeggondnok valódinak ismert el, viszont a megtámadási jog érvényesítése végett általa folyamatba tett pert a csődválasztmány határozatának ellenére a tömeggondnok nem folytathatja.

36. §. Külföldön lefoglalt s a csődleltárban felvett ingó dolgokra szerzett zálogjog megtámadása a belföldi bíróság illetékessége elé tartozik.

42. §. A tulajdonjog fenntartásával eladott ingó dolgot az előbbeni állapot helyreállítása mellett a csődtömeg kiadni tartozik.

48. §. A tömeg tartozásai közé felveendő: a csődneyítés után esedékes házbér és haszonbér a bérlet megszűntéig terjedő időre.

A csődtömeg ellen megítélt perköltség.

Az utburkolat és járda költségeinek a csőd tartamára járó részlete.

52. §. Amennyiben a hitelezőt a közadós ellen személyes követelés is illeti, követelését mint csődhitelező az általános csődtömeg ellen csak annyiban érvényesítheti, amennyiben követelése a dologi joggal terhelt vagyomból ki nem kerül.

79. §. A csődkérvényen akár az adós maga, akár mások kéri a csődöt, az aláírásokat közjegyzőileg hitelesíteni kell.

80. §. Az adósnak keresetét képező jövedelme, köz- és magánhivatalnoki fizetése, sem haszonélvezeti joga, sem nyugdíja csődeljárás alapjául nem szolgál.

Ha vagyon nincs s a csődöt kérő még valószínűvé sem teszi a csőd elrendelése folytán érvényesíthető valamely igény létezését, a csőd még akkor sem nyitható meg, ha a hitelező a költségeket előlegezi.

A csődneyítés csak akkor rendelhető el, ha a panaszos hitelt érdemlőleg bizonyítja, hogy adósának, ki ellen a csődneyítést kéri,

több hitelezője van. Egy és ugyanazon követelés egyes részeinek többekre engedmény útján átruházása, sem a dologi joggal biztosítva levő követelés, a hitelezők többségét nem állapítja meg.

87. §. A megszökött, vagy elrejtőzött adós ellen a fizetésképtelenséget megállapítja a megszökés vagy elrejtőzés igazolása.

93. §. A bíróság a csődneyítési határozatban a csődeljárás vezetésével, a csődhirdetmény közzétételével, a közadós javainak zár alá vételével, leltározásával és összes teendők végzésével a területén levő kir. közjegyzőt, vagy ha többen vannak, sorrend szerint azok egyikét bizza meg.

96. §. Amennyiben a közadósnek külföldön is vannak hitelezői, a hirdetményt külföldi lapok útján, s ha a közadós könyvkereskedő, a Lipcsében megjelenő Börsenblatt für den Deutschen Buchhandel cz. lapban is közzé kell tenni.

99. §. A csődbiztos (kir. közjegyző) a tárgyalásokat önállóan vezeti, ellenőrzi azoknak hivatalos működését, kik a vagyont kezelik. Ennélfogva fel van jogosítva mindazon intézkedésekre, mik a törvény szerint a csődbíróságnak fenntartva nincsenek.

101. §. Az ideiglenes választmány a csődbírósági határozatok ellen jogorvoslással nem élhet s díjazásra tagjainak törvényes igénye nincs.

103. §. A vagyonkezelő gondnok díjainak megállapítására még a csőd megszűntetése után is a csődbíróság hivatott.

116. §. A csődvagyon kezelése és értékesítése iránt az intézkedési jog a csődválasztmányt illeti.

145. §. A csődtömeghez leltározott ingók, melyekre megtartási jog érvényesíttetik, csak nyilvános árverésen adhatók el.

171. §. Az elismert követelésekre idő előtt teljesített fizetés csak az esetben kifogásolható, ha az a tömeg kárával járt.

Az egyezségi ajánlatot hitelesített aláírásokkal ellátva, a csődbiztosnál írásban kell benyújtani.

209. §. Az írásban beadott szavazaton az aláírásnak hitelesítve kell lenni.

Az előadottakból megállapítható, hogy a tervezet nem annyira a par conditio creditorum, mint inkább a conditio Curatoris massae elvét engedi érvényesülni, s a csődtörvény hiányain, s ezek közt különösen az eljárás lassúságán nem az elhúzásra módot és alkalmat adó rendelkezések megszüntetésével, hanem a csődbiztosi intézmény és a felszámolási eljárás mellőzésével akar

segíteni, miáltal a törvénynek ép legfontosabb részét támadja meg s gerinczét vágja ketté anélkül, hogy az eljárást gyorsabbá és olcsóbbá, az ellenőrzést hatályosabbá tenné. Nincs tekintettel a jogfejlődésre s a bíróságok munkaterhének könnyítésére, melyek a csődeljárásnak a kir. közjegyzők hatáskörébe utalását egyaránt kívánatosná teszik.

Rendelkezéseivel nem a hitelezők érdekét szolgálja, hanem azok autonomiáját s az ellenőrzést szűkíti meg s a jogbiztonságot veszélyezteti.

Mindezek folytán a csődtörvény módosítását időszerűnek és sürgősnek, a dr. Schreyer-féle tervezetet a reform gyakorlati sikerét biztosító munkálatnak nem tarthatjuk.

Közjegyzői sérelmek dióhéjban.

A közjegyzői intézmény évek óta sorvad, nem tölti be azt az ideális hivatást, amire praedestinálva volna, a megelőző jogi védelem és a perenkívüli eljárás hivatásszerű kizárólagos intézése szűkkeblű törvényhozói intézkedések folytán nem jutott osztályrészeül, ennek folytán nem vált a közjegyző a közbizalom letéteményesévé, hanem amphibium lett, aki egyrészt bírói megbizásból, másrészt a felek képviseletéből tengeti életét. Az intézmény teljesen megérett a halálra, az eltöröltetésre, vagy sürgősen, alaposan reformálandó. Ha állami érdek a művelt nyugaton nélkülözhetetlennek ismert és virágzásban levő közjegyzőség fenntartása, akkor ütött a tizenkettedik óra, hogy fennmaradása érdekében sürgős törvényhozási intézkedések tétessenek.

Már az intézmény behozatalánál súlyos hibák estek, az alap-törvény nem elég radikális, sem nem recipiált tökéletesen, sem új, életképes intézményt nem alkotott, mert a közjegyzői hatáskört nagyon is szűkre szabta. A közjegyzői intézményt érintő későbbi törvények sem valósították meg a közjegyzői karnak a hatáskör kiterjesztése s a közjegyző önállósítása tekintetében táplált reményeit, a közjegyzői kamarák, közjegyzői congressusok felterjesztésében kifejtett, a közérdek szempontjait is mindenben honoráló kívánalmait. Irattárba kerültek bizony ezek az elaborátumok; de nem recriminálok, hanem csak constataálni kívánom, hogy elérke-

zett az idő arra, hogy ez intézmény vagy alaposan reformáltassék, vagy eltöröltessék.

Dióhéjban megemlítem a legsürgősebb kívánalmakat.

1. A közjegyzői hatáskör kiterjesztése a fontosabb jogügyletekről való okiratok szerkesztésének minden nemére, a közokirati kényszer kimondása a fel- és lemenők között létrejött mindennemű vagyoni jogi ügyletekre ugyanazon okból, mint amint kimondatott e kényszer a hitvestársak és jegyesek közötti ilyenü ügyekre.

2. A közjegyzői hatáskör kiterjesztése minden vagyoni jogi jelentőséggel bíró, a jó erkölcsbe nem ütköző ténynek közhitelű tanusítására, tehát nemcsak az 1874. évi XXXV. t.-cz. 97. §-ában felsorolt tények legyenek tanusíthatók, minélfogva a 105. § el-
törölnendő.

3. A közjegyzői hatáskörnek kiterjesztése értékek és pénzek őrizetbe vételére akkor is, ha ez nem valamely, a közjegyző előtt létrejött jogügyletből kifolyólag tételik le, pl. nagy anomalia, hogy a közjegyző egy általa tárgyalt hagyatéki ügyből kifolyólag nem vehet őrizetbe pénzt és értéket, mert az osztály a hagyaték-tárgyalási jegyzőkönyvben foglaltatott s nem a közjegyzői okiratban, pedig sokszor szívesen biznák meg a közjegyzőt a hagyatékban érdekeltek, hogy az osztályegyezség gyámhatóságí jóváhagyása után, esetleg az átadó végzés jogerőre emelkedése után bizonyos osztályrészeket, hagyományokat, hagyatéki terheket a nála e célból felveendő letéti jegyzőkönyvben adandó utasítás mellett letett pénzből fizessen ki, stb. stb.

4. A közjegyzői hatáskör kiterjesztése bizonyos fontos részvénytársulati és szövetkezeti közgyűlési és igazgatósági ülési határozatok tanusítására, különösen a részvénytőke emelését vagy leszállítását kimondó, valamint igazgatósági, felügyelő-bizottsági tagok választását, cégvezető kirendelését kimondó határozatok tanusítására.

5. A hagyatéki eljárás megreformálása a Charmant-féle tervezet értelmében, mindenesetre kiküszöbölése a felek jól felfogott magánérdekében s a kincstár érdekében a jelenleg divó, s csaknem kizárólag a községi jegyzők avatatlan kezében concentrált örökösödési bizonyítványnak. Ez magával hozza a bíróságok tehermentesítését, megvalósítja azt az elvet, hogy a bíró csak legyen arbiter s ne administrator.

6. Mindenesetre függetleníttessék a közjegyzői kar a bíróságoktól a hagyatéki eljárás egész vonalán, s amit most bírói megbízásból végez, végezze ezt törvényrendelet köteleességéből önállóan.

7. Mondassék ki kötelezően, hogy a hitbizományi leltározások, fontosabb hagyatéki leltározások, nagyobb csődleltározások, fontosabb ingatlan-árverések, fontosabb vételárfelosztások és hagyatéki tömegelosztások mindig az illetékes közjegyzőre bizandók.

Ma mindez a közjegyzőre csak rábizható, de a bíróságok e joggal, nem tudom mi okból, csak kivételesen élnek, pedig ily megbízatásnak a közjegyző részére való kiosztása kellene, hogy legyen a rendszer s csak kivétel a más közegek megbízatása.

8. A közjegyzői képviselő szabályozása legalább is a perenkívüli eljárásban, e téren a közjegyzőnek az ügyvéddel való concurrálása volna expressis verbis megadandó, hogy a közjegyző legalább az általa okmányolt jogügyleteket keresztülvihesse, gyámhatósági jóváhagyását, telekkönyvi keresztülvitelét kieszközhesse, illetékügyben eljárhasson, jogorvoslatokkal élhessen, gyámi, gondnokhatósági, pénzügyi ügyekben a felek nevében tárgyalhasson, stb.

9. További igen nagy sérelme a közjegyzői karnak a most divó kinevezési rendszer. Ma a törvény által engedélyezett kivétel rendszerré lett, a kivételszerű közjegyzőhelyettesek kinevezése fehér holló, politikai érdemek jutalmazásával a nem hivatottak avattatnak az intézmény kezelőivé, akik minden gyakorlat, rátermettség, előtanulmány nélkül a felek s gyakran a kincstár érdekeinek rovására ténykednek, s akaratlanul is az intézménybe vetett közbizalom elvesztésére, az intézmény népszerűtlenségére közrehatnak. Visszaállítandó volna tehát az alaptörvény azon intézkedése, hogy két évi közjegyzői gyakorlat nélkül senki közjegyzővé ki nem nevezhető. Ha pedig már a mi szomorú politikai viszonyaink között ez keresztülvihető nem volna, legalább a pályázók közül való helyes kiválasztás céljából a kamarák törvényadta hármass candidatiója volna respektálandó, legrosszabb esetben pedig a karból kinevezendők száma volna contingentálandó akként, hogy évenként a megüresedett közjegyzői állások közül legalább a fele legyen közjegyzőhelyettesessel betöltendő.

A közjegyzői succrescentia a jelenlegi kinevezési rendszer mellett teljesen kihál, senki magát e hivatásnak nem szenteli, maholnap képzett munkaerő nem lesz, s helyettesnek csak ügyefogyott vagy munkaképtelen ügyvédek, nyugalmazott bírák jelent-

keznek, akik pedig a közjegyzőnek igazi munkatársaivá sohasem válhatnak.

10. Sérelmes a közjegyzői karra, hogy az országgyűlés egyik házában sem birhatnak képvisellel, pedig ma helye van ott, a közjegyzői kart kivéve, minden branchenak, a főrendiházban még a bírói kar is képviselve van, miért ne lehetne tagja az országgyűlésnek a közjegyző? Ha tartós betegség, üdülés, tanulmányut céljaira hosszabb ideig helyettesíthető a közjegyző, miért ne legyen helyettesíthető a törvényhozási ülészek alatt is huzamosabban?

11. Kivánatos, hogy a közjegyzői nyugdíjintézet magánjelleget megszüntetésével a meglévő nyugdíjintézet közintézménnyé alakíttassék át, melynek tagja legyen minden újonnan kinevezett közjegyző, aki köteles legyen a megfelelő tagdíjárulékkal a nyugdíjalaphoz hozzájárulni s a járulékfizetés elmulasztása a közjegyzői állás megszűnésével sújtassék. A most érvényben levő, a kölcsönös biztosítás alapelveire fektetett s matematikai szakvéleményre alapított magas tagdíjárulék apasztására évi államsegély volna a nyugdíjintézetnek biztosítandó az új bélyegtörvény alapján előálló állami jövedelemtöbbletből, hisz a közjegyző törvénynél fogva hivatott óra a kincstári érdekeknek, e tekintetben a kincstárnak több szolgálatot tesz, mint az ügyvédi kar, mégis ez utóbbinak nyugdíjintézete máris magas évi segélyt élvez, míg a rokon közjegyzői kar e téren is háttérbe szorul s az állam által nem támogatatik egy fillérrel sem, jóllehet a közjegyző közhivatalnok, e jelleg minden terhét viseli, de semmi előnyét nem élvezi. Azt hiszem állami érdek is, hogy a munkaképtelen közjegyző, a vagyont gyűjteni nem képes közjegyző özvegye és árvái ne szaporítsák a hazánkban amugy is sok kétes existencia és közsegélyre szorulókat számát.

12. Utoljára hagyom a közjegyzői kar legnagyobb s legégetőbb orvoslendő sérelmét, a közjegyzői díjtörvény elavult voltát. A 35 év előtt meghozott díjtörvény már akkor is sérelmes volt alacsony tételeivel; időközben a lakás, élelem, fűtés, világítás, a hivatás gyakorlásához szükséges eszközök ára 300—400 százalékkal emelkedett, a társadalmi igények, kötelezettségek is sokszorosán megnagyobbodtak, a közjegyzői ügyforgalom pedig egyáltalán nem emelkedett, ami számbeli emelkedés mutatkozik, ez megoszlik az időközben rendszeresített új stallumok között, úgy hogy az egyes közjegyző részére forgalomszaporulat nem állott elő. Az összes állami alkalmazottak, bírák, tisztviselők, községi jegyzők fizetései

s egyéb járandóságai az utolsó 35 év alatt két-háromszorosra emelkedtek, az ügyvédi díjak is szabályoztattak az új perrendtartás életbeléptetésével, az egyes bíróságoknál tisztességes díjskálák állapították meg, csak a közjegyző fix díjai maradtak a régiek. Már Székely Ferencz igazságügyminister ur évekkel ezelőtt, 1911. június 22-én a költségvetés tárgyalásakor (lásd országgyűlési értesítő 183. országos ülés naplója) a közjegyzők tarifáját nagyon alacsonynak elismerte, tehát reformálandónak tartotta. Azóta évek multak el, az általános drágulás csak emelkedett, a nyomasztó pénzügyi és közgazdagsági viszonyok mellett pedig a közjegyzői munka — jogügyletek létesülésének hiányában — csak apadt; a háborus idők beállta óta pedig a közjegyzői tevékenység csaknem megszűnt, illetőleg az a lebonyolítandó hagyatéki ügyekre korlátozódott, de pénz az ily ügyek nagy százalékában sem folyik be. Egyáltalán nem színezek, ha azt állítom, hogy a háborus idők beállta óta legtöbb közjegyző a legszükségesebb napi élelmet is alig keresi meg, tehát a jobb időkben esetleg megtakarított tőkéjét vagy netán létező magánvagyonát emészti fel, legtöbb esetben pedig adósságot csinál. Ismerek közjegyzőt, aki keresethiány miatt, bár nem hadköteles, önként jelentkezett hadiszolgálatra, kérte hadnagyi rangjának visszaadását és tényleges szolgálatra való behívását, hogy legalább a tiszti fizetésből megélhessen, s felesége megélhetését is biztosítsa. Az idők és pénztelenség jele, hogy egyik nagyobb alföldi városban székelő, előkelő, az intézmény érdekeinek előharcosaként szereplő közjegyző, kamarai elnök, félévi haladékot kért nyágdíjjárulékának befizetésére; ha egy ilyen nagyobb stallum birtokosa kénytelen haladékot igénybe venni, nem csodálhatjuk, ha számos vidéki közjegyző marad hátralékban a nem csekély nyugdíjjárulékkal, kamarai tagdíjjal is.

Tényként kell megállapítanom, hogy ma, nem is szólva a háború okozta rendkívüli drágaságról, a 35 év előtt megállapított fix díjért dolgozó közjegyző keresetéből absolute meg nem élhet. A szabad kereseti pályán működő minden existensia, a gazda, iparos, kereskedő, munkás, ügyvéd, orvos átháríthatja a munkaadóra, a fogyasztóra, a kliensre, a paciensre a drágulás okozta terheket, csak a közjegyző és tisztviselő nem teheti ezt. A tisztviselőn segít a drágasági pótlék, csak a közjegyző áll minden segítség nélkül!

Nem utalok most a fentebb 1—11 alatt elősorolt közjegyzői sérelmekre, nem panaszlom fel újra és újra, hogy a közjegyző

leghivatászerűbb terrenumát, az okiratszerző ügykört, a jogi téren analfabéta községi és közjegyzők törvényes oltalom alatt mintegy uszupálják, mégis az intézmény szeretete, hivatásomhoz fűződő ragaszkodáson arra kényszerítenek, hogy az illetékes tényezőknek rövid uton hozzam tudomására, hogy a közjegyzőség érdekében sürgősen tenni kell valamit, amíg nem késő! amíg a kar el nem züllik! Ne legyen a szavam pusztában elhangzó szó, hanem kérem azokat, akiket illet, vegyék fontolóra az intézmény elhanyagolása feletti fájdalomban megszületett észrevételeimet!

Ha a mi speciális magyar viszonyaink, valamint politikai okok nem engedik is a közjegyző ideális hivatásának azonnal, átmenet nélkül való megteremtését, mégis ha az intézményt egyáltalán fenn akarjuk tartani, úgy azt sürgősen reformálni kell és elsősorban meg kell változtatni a létfenntartás alapjául szolgáló elavult, valóságos anachronismust képező díjtörvényt, ami annyival könnyebb, mert egy háromsoros törvénynyel az 1880. évi LI. t.-cz. eltörölhető s az igazságügyminister úr felhatalmazható, hogy a közjegyzők díjtarifáját minden közjegyzői munkára vonatkozólag 10 évről 10 évre, a viszonyoknak és a pénzvásárló képességnek megfelelően megállapíthassa.

Az 1912. évi LIV. t.-cz. 104. §-ában már felhatalmazást nyert az igazságügyminister úr az ügyvédi díjszabás megállapítására, igazán méltányos és sürgős volna, hogy ily felhatalmazást eszközöljön ki ép a perrendtartás életbelépte alkalmából az elévült közjegyzői díjszabás megállapítására is.

Magát a díjszabást illetőleg részletes javaslatokba nem bocsátkozom ezuttal, csak a jelenkor sociális igazságának megfelelőleg kiemelem, hogy a díjak végösszege nem korlátozandó (ne legyen díjmaximum), hogy az állandó díjtétel legyen minél kevesebb s a közjegyző munkájának díjazása lehetőleg minden téren értékfokokban állapíttassék meg, így különösen a névaláíráshitelesítéseknel, egyoldalú nyilatkozatoknál, tanusítványoknál, óvásoknál a díjazás az érdekelt fél vagyoni jogi érdekének pénzbeli értéke szerint alakuljon, így az intézmény nem lesz drága a szegény embernek, s nem szállítja le a közjegyzői munka értékét, a munka tekintélyét és komolyságát a vagyonos ember szemében.

Dixi et salvavi animam meam!

Dr. Róth Zsigmond
budapesti kir. közjegyző.

Tolna vármegye közigazgatási bizottsága és a jegyzők.

Tolnamegyében, ahol a községi jegyzők ismert okokból hatalmi túltengésnek örvendenek, a közigazgatási bizottság a következő tartalmú feliratot intézte az igazságügyminister úrhoz:

„Minthogy újabb időben a járásbírók, nem tekintve a községi jegyzők túlterheltségét és a munkaerő hiányát, a községi jegyzőkre a halálesetfelvételeknek és leltározásoknak az előirt határidőben való be nem tartása miatt nagyobb redbírságokat szabnak ki, melyekkel az amúgy is teljes erőfeszítéssel működő jegyzői kart mélyen sújtják, sőt egyesek megélhetését is veszélyeztetik, az alispán indítványára a bizottság felírt az Igazságügyminister Úrhoz, hogy a Jársbírók hosszabb határidők megállapítására és a redbírságok lehetőleg mérséklésére utasítsanak.”

Ezzel szemben a tényállás a következő: A legtöbb jegyző a háború tartama alatt ép úgy, mint azelőtt, pontosan beterjeszti a halálesetfelvételeket és leltárakat is, van azonban köztük olyan is, aki a leltárakat a törvény ellenére gyakran nem a helyszínén, hanem a jegyzői irodában, legjobb esetben a közgyám bemondása alapján veszi fel és azt is csak bírói sürgetésre, tetemes, sokszor néhány havi késéssel. A háború tartama alatt előfordult, hogy még oly esetekben is, ahol kiskorúak voltak érdekelve, a leltár felvétele 3—4 hónapig késett s a bíróság sürgetései minden válasz nélkül a papirkosárba vándoroltak. Végre a bíróság kénytelen volt a késedelmes jegyzőt, aki más dolgokat mégis el tud végezni, esetenként 20 korona bírsággal sújtani. Erre azután elkezdődött a panaszkodás és könyörgés, úgy hogy a bíróság több esetben még el is engedte a bírságot. Ez a tényállás. A néhány késedelmes jegyző, támaszkodva összeköttetéseire, ezzel nem elégette meg, hanem a közigazgatási bizottsághoz fordult, ez a hatóság pedig a közelebbi adatok beszerzése nélkül, egyoldalú informatio alapján fordult most a minister úrhoz törvénynek utasítás által való megváltoztatása iránt. Várjuk, mit szól majd ehhez a minister úr!

λ.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

211. Törvénszék: A végrendeletet négy végrendeleti tanu együttes jelenlétében örökhagyó sajátkezűleg írta alá, ezt a végrendeletét örökhagyó 1908-ban sajátkezűleg adta át a kir. közjegyzőnek megőrzés végett zárt borítékban, s arra nézve elismerte és kijelentette, hogy azt teljes tartalmában ismeri, azt négy tanu együttes jelenlétében sajátkezűleg írta alá s az átadott okirat az ő végrendelete, mely végakaratait tartalmazza. Igaz ugyan, hogy a végrendelet az 1876: XVI. t.-cz. 3. § alaki kellékeivel nem bír, mert ha a végrendelet több ivből áll, ezek zsinórral összefüzendők s a zsinór két vége a végrendelező és tanuk alkalmazásának szükségessége esetén legalább egy tanu által is pecséttel megerősítendő, a végrendelet pedig csak egy, és pedig idegen pecséttel van ellátva, mégis ezen alaki kellékhányt teljesen pótolja a kir. közjegyzőnél való letéteményezés ténye, mert az 1876: XVI. t.-cz. 23. §-a szerint idegen kézzel írott, de a végrendelező által önkezűleg aláírt végrendelet, ha azt a végrendelező a 2. § szerint kifogástalan két tanu együttes jelenlétében írta alá s az okiratot mindkét tanu az 5. § szerint sajátkezű aláírásával ellátja, érvényes akkor, ha a végrendelező által a kir. közjegyzőnek megőrzés végett személyesen adatik át, s ha ez alkalommal a végrendelező a kir. közjegyző előtt kijelenti, hogy ezen okirat az ő végrendeletét tartalmazza. Az idézett t.-cz. 25. §-a pedig kifejezetten kimondja, hogy a 23. és 24. §-ok értelmében letéteményezett magánvégrendelet érvényes még akkor is, ha egyébként az írásbeli magánvégrendelet kellékével nem is bír. Ezeknél fogva a végrendelet érvényesnek volt kimondandó. (1913. decz. 20. 5582/913.)

Győri kir. tábla: Az elsőbiróság ítéletét helybenhagyja indokaiból és a következő okokból: Az idegen kézzel írt, de a végrendelező által önkezűleg aláírt és a kir. közjegyzőnek megőrzés végett személyesen átadott végrendelet alaki érvényességi kellékeit az 1876: XVI. t.-cz. 23. és 24. §-ai külön, és pedig az írásbeli magánvégrendeletre vonatkozóan a törvény 1. fejelet általános rendelkezéseitől részben eltérően szabályozza. Minthogy pedig a végrendelet alaki kellékeit szabályozó törvény rendelkezései szorosan magyarázandók s minthogy az 1876: XVI. t.-cz. 8. §-ában előirt összefűzés és pecsételés a 23., 24. §-ban mint törvényességi kellék felsorolva nincs, hanem azt a célt, hogy a több ivből álló végrendeletnek egyes iveri ki ne cserélthessenek, a 24. § rendelkezése szolgálja: a kir. közjegyzőnél letett végrendelet érvényességéhez az 1876: XVI. t.-cz. 8. §-ában előirt kellékek betartása nem szükséges. (1914. május 12. 1292/914.)

Curia: A másodbiróság ítéletét felhivott és felhozott indokaiából helybenhagyja. (1915. február 3. 3958/1914. sz.)

*

212. Alperesnek dr. J. I.-hoz intézett levele alapján megállapítható, hogy az alperes kötelező ígéretet tett arra nézve, miszerint felperes részére, — házasságuk felbontása után is — havonkénti 200 korona járadékot fog fizetni. Felperes az alperes által küldött összegeket elfogadta s így felek között a felperes járadékát illetően szerződés jött létre.

Ez a szerződés azonban nem kötelező s annak joghatály nem tulajdonítható; mert létrejöttekor a felek még házastársak voltak; minélfogva az életjáradékra vonatkozó megállapodásukat az 1886. évi VII. t.-cz. 22. §-ának első bekezdésében és b) pontjában foglaltakhoz képest közjegyzői okiratba tartoztak volna felvételni; ez pedig meg nem történt. Azon az alapon tehát, hogy az alperes a házasság tartama alatt havonkénti 200 korona évjáradék fizetésére kötelezte magát, az alperes fizetési kötelezettségét felperessel szemben megállapítani nem lehetett. Keresetének jogalapjául azt is felhozta felperes, hogy az alperes a házasság felbontását követő időben is fennállónak ismerte el járadék fizetése iránt vállalt kötelezettségét, amennyiben az ígért járadékot azután is hosszabb időn át fizette, de több ízben ki is jelentette, hogy ez a kötelezettsége fennáll. Abból a körülményből azonban, hogy alperes a házasság felbontása után egy ideig életjáradékot küldött a felperesnek, egyáltalán nem következik az, hogy az alperes, joghatálylallyal nem bíró kötelezettségét a házasság felbontása után fennállónak elismerte; mert az alperes, kötelezettségvállalás nélkül is részesíthette felperest évi járadékban. Ennélfogva az alperes tagadásával szemben felperesnek azt kellett volna bizonyítania, hogy a házasság felbontása után közte és az alperes között olyan megállapodás létesült, amelynek értelmében az alperes a kérdéses járadék fizetésére kötelezettséget vállalt. Ezt azonban a felperes nem volt képes bizonyítani. (*Curia* 1915. június 28. 1678.)

Telekkönyvi rendtartás.

213. A kikötményekhez való jog nem dologi, hanem kötelmi jog, amely a telekkönyvi bejegyzés következtében sem nyeri meg a dologi jog minőségét, hanem csupán azt a hatályt, hogy abban az esetben, ha a kötelezett a kikötmény szolgáltatására vonatkozó kötelezettségének nem tenne eleget, a kikötmény egyenértéke kielégíthető abból az ingatlanból, amelyre a kikötmény bejegyeztetett, a kikötménynek ebből a jogi természetéből folyólag a bejegyzett s a jogosítottnak a javára természetben kiszolgáltatandó kiköt-

ményre zálogjog nem is szerzhető akként, hogy a kikötményre a zálogjog a tkvi rtt. 58. és 66. §-ainak helyes értelmével ellentétben bejegyeztetik. (*Curia* 1915. jun. 9. 2794. V. sz.)

Hagyatéki eljárás.

214. Az 1894. :XVI. t.-cz. 76. §-ában felsorolt esetekben részleges hagyatékátadó végzésnek van helye; amennyiben pedig az utóbb hagyatéki vagyonul megállapított értékpapírokra nézve az oldalági örökösök nem mindannyian tartanak igényt, az özvegygel szemben öröklési igénynyel fel nem lépett oldalági örökösökre az örökrészük arányában öröklés esetén jutható hányadrésznek az özvegy részére való részleges és feltétlen átadása törvényes akadályba nem ütközik.

Részleges perre utasítás esetén is a törvényben szabályozott biztosító intézkedés csupán a vitás örökrészekre terjedhet és az e tárgyú intézkedés tekintetében a törvény 92. §-a rendelkezéséhez képest a 90—91. §-ok intézkedései megfelelően alkalmazandók lévén, — mindaddig, amíg a birtokban levő s a vitás örökrész biztosítására a felfolyamodásában is készséget mutató özvegygel szemben meg nem állapítatik, az, hogy ő a 93. § értelmében meghatározandó biztosítéki összeget letenni hajlandó-e? s illetve azt leteszi-e? — a zárlat elrendelésének helye nincs-e (*Curia* 1915. július 12. 6194.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

215. Az 1876. :XVI. t.-cz. 9. §-a szerint a végrendeleti tanu házastársának rokonai közül csupán a testvérek és a fel- és lemenő ágbeli rokonok nem részesülhetnek a végrendelet által nekik szánt előnyben, a tanu házastársa testvéreinek házastársa azonban a végrendelet által neki szánt előnyben való részesülésből kizárva nincs. Az említett §-nak az a kitétele, hogy „fel- és lemenő ágbeli rokonainak és testvéreinek házastársai“ sem részesülhetnek a végrendelet által nekik szánt előnyben, a tanura és nem a tanu házastársára vonatkozik, s így a kizáró rendelkezés csupán a tanu testvéreinek házastársát, de nem a tanu házastársa testvéreinek házastársát is érinti.

A hagyományosoknak öröklésképtelensége, vagy más okból való kiesése esetén a hagyomány kifizetésének kötelezettségével terhelt örökös a hagyomány kifizetésének kötelezettsége alól fel szabadul s így a hagyományösszegek ily esetben nem a törvényes örökösök, hanem a végrendeleti örökös javára esnek. (*Curia* 1915. május 26. 6260/914. sz.)

*

216. A végrendeletnek az örökösnevezéssel egybekapcsolt az a kitétele: „haláluk esetében örökösöm nőm“, ez utóbbi vagyis az alperes javára közönséges helyettesítésnek, tehát olyan rendelkezésnek tekintendő, amely szerint ő csak akkor örökölhet a végrendelet alapján, ha az általános örökösökre vonatkozó rendelkezés azoknak a végrendelezőnél korábbi elhalálása miatt hatályba nem léphet. Ilyen értelmezést kell tulajdonítani a fentebbi végrendelezésnek annál az általános jogelvnél fogva is, hogy abban az esetben, ha kétség forog fenn arra, hogy a végrendeletben közönséges, vagy hitbizományi helyettesítés foglaltatik-e, a rendelkezés a közvetlen örökös előnyére, tehát akként magyarázandó, hogy annak rendelkezési joga mennél kevésbé korlátoztassék. (Curia 1915. június 2. 282/915. sz.)

*

217. Az olyan ajándék, amelyet az örökös házasára javára tett s amely erről a kötelesrészre jogosult szál: a kötelesrészbe kielégítésül beszámítható. (Curia 1914. okt. 27. 1358/1914. sz.)

*

218. Az adósnak és a hitelezőnek egy személyben való egyesülése, mely öröklés útján állott be, nem zárja ki a hagyaték ellen már elrendelt végrehajtás érvényesítését a többi hagyatéki hitelezővel szemben. (Curia 1915. febr. 17. R. P. V. 30. sz. 1915.)

*

219. A hagyományos a hagyatéki hitelezővel nem mindenben azonos elbírálás alá esik. A hitelező az adós egész vagyonából kereshet kielégítést: ebből következik, hogy az adós halála után az ennek a helyébe lépő örökösök a hitelezővel szemben a hagyatéki vagyon erejéig egyetemlegesen felelősek. A hagyományosnál ez a szempont nem forog fenn: az ő részeltetése ingyenes és így a méltányosság azt kívánja, hogy vele szemben az örökösök — úgy mint egymás között is — csak aránylagosan legyenek kötelezve. Ezért alaptalan az egyetemleges marasztalás mellőzése elleni panasz. (Budapesti kir. tábla 1915. márcz. 3. G. 945.)

*

220. Ha az állagára megosztható hagyománnyal több örökös az egyetemleges kötelezettség feltüntetése nélkül van megterhelve, őket a hagyomány kiszolgáltatása örökrészeik arányában terheli. Abban az esetben pedig, ha a hagyománnyal megterhelt több örökös közül valamelyik örökössé nem lesz, helyette a hagyományért azok felelősek, akik a neki juttatott részt öröklik s ezek is abban az arányban, amely szerint ebben részesedtek. (Curia 1915. márcz. 10. 4672/914.)

*

221. Abban az esetben, ha a hagyaték az örökösöknek még bíróság átadva nincsen, az örökösök hitelezője követelésének az örökösök hagyatékából való behajtása végett, a m. kir. Curianak

42. sz. polgári döntvénye szerint, az elhalt adósnak valamennyi örökösét perbeidézni tartozik. Ezt a jogszabályt az állandó bírói joggyakorlat úgy értelmezi, hogyha az örökösök végrendeletet hagyott hátra, nemcsak azok idézendők perbe, akik a végrendelet szerint, hanem mindazok is, akik törvény szerint örökösödési igénynyel bírhatnak. (Curia 1915. jun. 2. G. 240.)

*

222. Az örökösök a jogszabályok értelmében betudás alá nem eső juttatásoknak a kötelesrészbe való betudását egyoldalú intézkedéssel el nem rendelheti, hanem az ilyen juttatásokat csak úgy lehet betudni, ha az örökösök a betudás feltételével adta s a kötelesrészre jogosított azokat úgy fogadta el. (Curia 1915. május 19. 5997/1914.)

*

223. Az oldalági örökösök az örökösök hátrahagyott özvegyével szemben csak abban az esetben van kereseti joga a gyermektelenül elhalt örökösöknek ránézve nem kedvező halálesetre szóló rendelkezését megtámadni, ha kimutatja, hogy a hagyatékban ági, vagyis olyan érték van, mely a vele és az örökösökkel közös törzstől hárult az örökösökre, s ekként neki arra halálesetre szóló rendelkezés nem léte s illetve félretétele esetében törvényes örökösödési joga van. Olyan esetben, midőn a családi kapcsolat és az ági érték okiratilag nem igazolható, nincs kizárva annak a lehetősége, hogy ezek a tények tanúk vallomásaival bizonyíthatóak. (Curia 1915. aug. 31. 2617.)

*

224. Ha az örökösök halála után az örökösök az örökségre vonatkozólag egyezséget kötöttek, amelyben kijelentették, hogy az örökösök után esetleg maradt végrendelettel szemben is az egyezséget tekintik érvényesnek, — az egyik örökös, habár a többi örökösök kijelentései folytán abban a hiszemben kötötte az egyezséget, hogy az örökösök után maradt végrendelet érvénytelen, a végrendeletből jogokat nem származtathat. (Curia 292/1915.)

*

225. A magyar magánjog és az osztrák ptk. hatályterületei közti területközi jog szempontjából az öröklési igények a hagyatéki ingatlanok hol-fekvésére való tekintet nélkül azon jogszabályok szerint bírálendók meg, amelyek az örökösök utolsó rendes lakóhelyén vannak hatályban. (Curia 1914. decz. 10. 2306/914.)

*

226. A T. B. és neje K. K. által 1906. évi november hó 23-án alkotott közös végrendelet kifejezetten sehol sem tartalmaz olyan rendelkezést, amely szerint a végrendelezők a túlélő ház-

társat, akit a végrendelet 1. és 2. pontja szerint kölcsönösen általános örökösnek neveztek ki, akár a végrendeleti hagyományosok, akár az utóörökösök érdekében eltiltották volna attól, hogy az a végrendelet bevezető részében felsorolt vagyronról, vagy annak általa örökölt felerészéről a másik fél halála után élők között szabadon rendelkezessen.

Ellenkezőleg, ugyanők a végrendelet 11. pontjában különbeni jogvesztés terhe alatt világosan kifejezésre juttatták, hogy ameddig közülük bármelyik életben van, sem a hagyományosoknak, sem az utóörökösöknek nincs joguk ahhoz, hogy magukat — illetve igényeiket a vagyronra betábláztassák, vagy bármi módon biztosítsák, mivel azoknak örökösödési joga csak mindkettőjük halála után bír érvénnyel.

Már ezekből is indokoltan következik, hogy a közös végrendelet nem korlátozta a túlélő házastársat abban, hogy a végrendelet tárgyát tevő vagyronról, tehát az ingatlanokról is, élők között korlátlanul rendelkezzen, de a végrendelet 3. és 5. pontjaiból kétségtelenül meg is állapítható, hogy a végrendeletkötők a túlélő házastárs intézkedési jogát ily irányban korlátozni nem akarták.

Abból, hogy a közös végrendelet 1. és 2. pontjában a végrendeletkötők kiemelik, hogy a túlélő házastársat a másiktól reá teljes tulajdonul háramló fele vagyronnak teljes, szabad és föltétlen hasznélvezete és kezelése életében megilleti, azt ellenben nem említik, hogy azzal korlátlanul rendelkezhet is, — az élők közötti rendelkezés jogának a túlélőtől való elvonása a már fölhozottaknál fogva és azért sem közetkezik, mert a túlélőre a másik házastárs vagyona teljes tulajdonul háramolván, a végrendeletkötőknek nem kellett külön is hangsúlyozniok, hogy a túlélőt a szabad rendelkezés joga megilleti, mert ez a teljes tulajdonnal rendszerint együtt jár, s abban bennfoglalva van, — sőt ellenkezőleg, ha ezt a jogot a másikat túlélő általános örököstől megvonni, vagy a hagyományosok és az utóörökösök érdekében korlátozni akarták, ennek kellett volna kifejezést adniok a végrendeletben már azért is, mert a hagyományosok és utóörökösök joga kifejezetten csak mindkét házastárs elhalálása után nyílik meg.

Ezekre való tekintettel meg kellett állapítani, hogy az alperes a végrendelet tárgyát tevő vagyron felett való szabad rendelkezésben, amennyiben ez a rendelkezés nem pusztán a hagyományosok és az utóörökösök jogának meghiusítását célozza, s amennyiben nem halálesetre szól, nincs a végrendelet által korlátozva, továbbá hogy felpereseket a közös végrendelet alapján és az abban meghatározott terjedelemben utóörökösödési jog csak arra a vagyronra illeti, ami az alperes halálakor, s a hagyományok kiszolgáltatása után megmarad.

Ily körülmények között pedig felpereseknek nemcsak azért nincs joguk arra, hogy a hagyatékhoz tartozó ingatlanokra az

utóörökösödési jogot és azt a korlátozást, hogy azok csak alperes halála után egy éven belül adhatók el, följegyeztessék, mert a végrendelet 11. pontja a biztosítás minden módját eltiltja, de nincs joguk ehhez azért sem, mert az ő utóörökösödési joguk csak arra a vagyronra terjedvén ki, ami az alperes halála után megmarad, a dolog természete is kizárja azt, hogy ezt a jogukat az alperes szabad rendelkezési jogának sérelmével telekkönyvileg biztosíthassák. (Curia 1915. április 22. 4954.)

*

227. Ha a végrendeletkötő készpénzvagyont szembehelyezi ingatlan vagyronával, a készpénzvagyronba érthetők az értékpapírok és betéti könyvek is. (Curia 1915. márcz. 2. 4647/1914.)

*

228. Az örökösödési szerződés célzatával és jogi természetével ellenkeznek az, ha az örökhagyónak megengedtetnék, hogy a részesített személynek örökösödési jogát élők közti ajándékozási jogügyletekkel meghiusíthassa és épen ezért birói gyakorlatunk azt a jogszabályt követi, hogy a szerződéses örökös az örökhagyó halála után megtámadhatja annak ingyenes jogügyleteit akkor és annyiban, ha és amennyiben örökössé lesz, mely joga kiterjed azon terhes jogügyletekre is, melyek csak valamely ajándékozás elpalástolására szolgálnak. (Curia 1915. január 26. 6173/1914.)

*

229. Az örökösödési szerződés, ugy mint a végrendelet is, a szerződő felek halála után hatálybalépő rendelkezéseket tartalmazván, e rendelkezések megtámadása is csak a rendelkezőnek halála után eszközölhető. (Curia 1915. június 22. 1299.)

*

230. A jászkun nem közkereső özvegy férjének mint örökhagyónak szülei mellett a házasság ideje alatt szerzett ingókból egy részt örököl, vagyis az esetre, ha mindkét szülői törzsbeli örökösök vannak, egyharmadrészt. (Curia 1914. nov. 4. 1888/1914.)

*

231. A jászkun statutumok 1. §-a értelmében a jászkun aszszony pusztán a házastársi együttélés alapján közszerzői jogot nem érvényesíthet és a nem közszerző nőt a férje szerzeményi ingatlanaiából tulajdonul mi sem illeti, hanem azok törvényes leszármazók nemlétében a férj vérszerinti rokonait illetik meg s a nőnek közszerzői minőségén alapuló joga az özvegyi öröklésben nyer megoldást. (Curia 1915. márcz. 9. 4634/1914.)

*

232. A tanító, habár oklevele is van, honoratiornak, és így főszerzőnek nem tekinthető. (Curia 1915. június 9. 704.)

*

233. A házasság tartama alatti ajándékokra nézve az 1894. évi XXXI. t.-cz. 89. §-a akként rendelkezik, hogy a házasság felbontása esetében csak azt a házastársat kötelezte az ajándékoknak a visszaadására, akit a bontó ítélet vétkesnek nyilvánított. A törvénynek ebből a rendelkezéséből tehát önként folyik, hogy csak a nem vétkes házastárs jogosult az adott ajándékokat visszakövetelni, és hogy abban az esetben, ha a bontóperben mindkét házastárs vétkesnek nyilvánítottatik, az ajándékozások kölcsönösen megállanak s azoknak a hatálytalanítását egyik fél sem követelheti. (Curia 1915. június 17. 233.)

*

234. A házassági életközösség visszaállítására kötelező birói határozat kibocsátását a H. T. 77. § a) pontja alapján szorgalmazó kérvényben nemcsak a megbocsátás, hanem a többi bontóokról való lemondás is rejlik, még pedig akkor is, ha a birói határozat kibocsátását kérelmező házastárs keresetét nem a H. T. 77. § a) pontjára, hanem a H. T.-ben meghatározott valamely más bontóokra alapítja. Ebből önként következik, hogy a kérvény beadását megelőző időben elkövetett vétkes cselekedetek sem önálló, sem támogató bontóokként nem érvényesíthetők, kivéve, ha azok csak a kérvény beadása után jutottak a keresettel fellépő házastársnak a tudomására. (Curia 1915. szept. 1. 2029. sz.)

*

235. Elmebeteg és gondnokság alá helyezett házastárs ellen bontóper sem meg nem indítható, sem nem folytatható mindazideig, míg ez az állapot fennáll. (Curia 1915. jan. 24. 4201/914. sz.)

*

236. I. Siroknak és sirboltoknak az 1908. évi XLI. t.-cz. 2. §-ának 1. pontjában említett és ugyanazon t.-cz. 3. §-ának első bekezdése alapján lefoglalhatónak kimondott felszerelésére a végrehajtást akkor is lehet foganatosítani, ha azt a felszerelést a köztemetőben levő sirnál vagy sirboltnál már elhelyezték.

II. A siroknak vagy sirboltoknak köztemetőben elhelyezett felszerelésére foganatosított végrehajtás során a bírósági kiküldöttnek eljárása, végzése (határozata) és intézkedése ellen előterjesztésnek s az előterjesztés felett hozott bírósági végzés ellen felfolyamodásnak a köztemetőnek a tulajdonosa, fenntartója (1876. évi XIV. t.-cz. 116. §-a), felügyelője részéről is helye van. (Curia jogegységi tanácsának 7. sz. polg. döntvénye 1915. május 29.)

*

237. A sirköfelállítási költség, mint pusztá kegyeleti költség, nem tartozik a szükséges temetési költségek közé. (Curia 1915. augusztus 31. 3919.)

*

238. Az állandóan követett birói gyakorlat szerint a visszatérő időszakokban fizetendő tartás után kamat nem állapítható meg. (Curia 1915. június 16. 717.)

*

239. A kereset alapjául szolgáló okiratban foglalt ezzel a kitételrel „5000“ — „ötezer“ — a fizetendő pénzüsszeg nincs határozottan megjelölve, mert a pénznem és a pénzegység, melyre az 5000-es szám vonatkozik, nincs meghatározva; ebből az okirattól tehát a V. T. 3. § 2. pontjában előírt lényeges váltói kellék hiánya miatt a V. T. 6. §-a értelmében váltójogi kötelezettség nem származik. (Curia 1915. aug. 31. 535.)

*

240. A váltó kibocsátója az intézvényezett céghez azt a meghagyást intézte, hogy az a „saját rendeletére“, vagyis önmagának rendeletére fizessen. Ezen váltóból hiányzik az idegen váltónak a V. T. 3. § 3. pontjában meghatározott lényeges kelléke. (Curia 1915. aug. 31. 588.)

*

241. A házkezelőnek a budapesti lakbérleti szabályok 38. §-ában — a régi szabályok 33. §-ával lényegileg egyezően — körülírt hatáskörét a birói gyakorlat úgy értelmezte, hogy a bérkövetelés behajtása és a felmondás érvényességének kimondása iránt saját nevében léphet fel keresettel. (Curia 1915. aug. 15. 3443.)

*

242. Habár a bérlő az összes közterhek viselésére kötelezte magát, ez a kötelezettsége nem terjed ki az utczaburkolási járulék fizetésére. (Curia 1915. febr. 24. G. 330.)

*

243. A kir. Curia a storno-díjat 30/o-ról 20/o-ra szállította le, mert a 30/o-ban kikötött kártalanítási díj annak folytán, hogy felperes az 50 évi törlesztésre adott kölcsönt már az ötödik évben visszakapja, túlmagasnak jelentkezik. (Curia 1915. január 13. G. 233.)

*

244. Stornodíj nem követelhető rövid lejáratú váltókövetelés időelőtti visszafizetése esetében, hacsak a hitelező nem mutat ki külön jogi érdeket, amely a kárpótlási díj követelését ily esetben is indokolná. (Curia 1915. márcz. 2. 2493/1914.)

*

245. Kártalanítási díj (storno) a hosszabblejáratú, rendszerint törlesztéses kölcsönöknél arra az esetre illeti meg a hitelezőt, ha az adós a kölcsönösszeget a kötelezvényben kikötött idő lejárta előtt fizeti meg, tehát az idő előtt történt visszafizetésből a hitelezőre háruló kamatvesztés megtérítésére szolgál; ha azonban az adós a kölcsönről hat hónaponként váltókat is adott, amelyeknek visszleszámításával a hitelező a kölcsöntőkét megkapta és azt újból kamatoztathatta, az ilyen kölcsönnek idő előtt való visszafizetése esetében kártalanítási díj (storno) nem követelhető. (Curia 1914. nov. 5. 2503/1914.)

*

246. A kir. Curia 1. számú polgári jogegységi döntvényének helyes értelme szerint 8% kamat kikötése mellett stornodíj akkor ítélhető, ha a kölcsön hosszabb lejáratú és ha a kölcsönnek hosszabb lejárta az adós részére teljesen biztosítva van. (Budapesti kir. tábla 1915. május 4. 1833/1915.)

Közlemények.

A háború következtében a gyámhatósági eljárásban szükséges kivételes intézkedések megállapítása tárgyában a m. kir. belügyminister 60,410/1915. B. U. szám alatt rendeletet bocsátott ki, melynek főbb rendelkezéseit a következőkben ismertetjük:

I. Ha a kiskorúnak vagy gyámhatóság alatt álló más személynek törvényes képviselője háború idejében katonai szolgálatot teljesít, és emiatt a kiskorú vagy a gyámhatóság alatt álló más személy személyi és vagyoni ügyeinek intézésében tartósan gátolva van, a gyámhatóság a kiskorú vagy gyámhatóság alatt álló más személy részére hivatalból is ideiglenes gondnokot rendel.

II. Ha a háború idejében katonai szolgálatot teljesítő vagy vele egy tekintet alá eső személy önjogúvá válik, a gyámhatóság alól való felszabadulására vonatkozó véghatározatban a következőket is el kell rendelni:

az önjogúvá vált személynek pénze és pénzértéke — eltérően az 1877 : XX. t.-cz. 286. §-tól — gyámpénztári kezelésben marad, hacsak az önjogúvá vált személy pénzének vagy pénzértékének kiadását nem kéri;

a tőkepénzt vagy egy részét a jogosult csak akkor veheti fel, ha a belügyminister ennek felvételét megengedte. Az engedelem iránti kérelmet akár szóval, akár az alább meghatározott alakú beadványban írásban az árvaszéknél kell előterjeszteni és abban tüzetesen elő kell adni és a községi előjáróság (városi tanács, ker. előjáróság) által kiállított bizonyítvánnyal vagy más módon valószínűvé kell tenni azt az okot, amelynél fogva az önjogúvá vált személynek a tőkére vagy egy részére elengedhetetlenül szüksége van;

a kamatot és a belügyminister-rendelete szerint kiadható tőkét annak is kiutalványozhatja az árvaszék és kiadhatja a gyámpénztár, akit az önjogúvá vált személy a pénzfelvétele különösen meghatalmazott. A meghatalmazást az az önjogúvá vált személy, aki háború idejében katonai szolgálatot teljesít, vagy vele egy tekintet alá esik, érvényesen oly alakban is kiállíthatja, hogy a meghatalmazást sajátkezűleg írja és aláírja, vagy két előttemező tanu jelenlétében aláírja, vagy előttük az aláírást sajátkezű aláírásának elismeri, ha pedig írni nem tud, két előttemező tanu jelenlétében, akiknek egyike a kiállító nevét is aláírja, kézjeggyével ellátja;

a beadvány tekintetében a fentebb megszabott alak hiányát nem veszi az árvaszék figyelembe, ha a rendelkezésre álló adatokból, különösen az aláírásnak kétségtelen valódi más aláírással való egybehasonlításával meggyőződik arról, hogy a beadványt az előbbi pontban említett személy írta alá.

III. Ha háború idejében katonai szolgálatot teljesítő vagy vele egy tekintet alá eső önjogú személy az örökösödési eljárásban van érdekelve, reá a polgári peres és nem peres eljárás tekintetében rendkívüli intézkedések megállapításáról szóló 9146/1915. M. E. számú rendelet 13. §-a értelmében azok a szabályok állanak, amelyeket az 1894 : XVI. t.-cz. 54. §-a szerint az ismeretlen helyen távollevőkre kell alkalmazni. Ez okból az árvaszék a kir. közjegyzőnek azt a megkeresését, amelylyel az ily személy, mint távollevő részére hagyatéki tárgyalás tartamára gondnok kirendelését kéri, sürgősen teljesítse. Felhivom azonban az árvaszéket, hogy a gondnokrendeléssel kapcsolatban a katonai szolgálatot teljesítő vagy vele egy tekintet alá eső egyénnel az érintkezést kísérelje meg, a külföldön tartózkodó részére szóló értesítést azonnal — a cs. és kir. közös külügyminister úr útján leendő kézbesít-

hetés végett — hozzám terjessze fel. Az értesítésnek magában kell foglalnia a következőket: a) a tárgyalás helyét, határnapját és a hagyatéki tárgyalás vezetésével megbízott királyi közjegyző nevét; b) a kirendelt gondnok nevét; c) azt, hogy a kirendelt gondnok csak akkor fog helyette eljárni, ha a tárgyaláson nem jelenik meg, vagy meghatalmazottat nem nevez; d) azt, hogyha a hagyatéki ügyben való eljárásra valakit meg akar hatalmazni, a meghatalmazást a fentemlített alakban is érvényesen kiállíthatja.

*

Az utóházasság által történt törvényesítés anyakönyvi följegyzése céljából teendő gyámhatósági intézkedések (33000/VIII. a. 1915. B. M. számú belügyministeri körrendelet). Az 1904 : XXXVI. t.-cz. 19-ik §-a szerint az utólagos házasság által bekövetkezett törvényesítést a gyermek születési anyakönyvébe fel kell jegyezni, ha ennek feltételei fennforognak és a bejegyzést az érdekeltek bármelyike kéri.

A tapasztalat azt mutatja, hogy az utóházasság által bekövetkezett törvényesítésnek anyakönyvi feljegyzését gyakran elmulasztják olyankor is, amikor ennek nincs jogi akadálya. Ez a mulasztás a gyermekre többféle hátránnyal jár. Mert a törvényesítésnek magánjogi következményei az utólagos házasság megkötésének tényével nyomban beállnak ugyan, a magánjogok érvényesítése alkalmával azonban bizonyítani kell, hogy a házasságnak utólagos törvényesítő hatálya volt, vagyis hogy a férj a természetes gyermek atyását az anyakönyvvezető előtt, vagy közokiratban elismerte, és hogy a gyermek születését megelőző 7—10 hónapon belül a szülők egyike sem állott egy harmadik személylyel házasságban.

Ezeket a tényeket az anyakönyvi feljegyzés közokirat hatályával és általános érvénnyel bizonyítja. Az anyakönyvi feljegyzés tehát azzal a nagy előnnyel jár, hogy minden további bizonyítást feleslegessé tesz. Ezenfelül az 1894 : XXXIII. t.-cz. 44-ik §-a értelmében mindenki csak azt a családi és utónevet viselheti, amely az anyakönyvbe van jegyezve. Ebből következőleg a természetes gyermek atyja családi nevét csak attól kezdve viselheti, amikor az anyakönyvbe az utólagos házasság által bekövetkezett törvényesítése bevezetett. Ugyanezzel a közigazgatási intézkedéssel szerzi meg a természetes atya is gyermeke felett az atyai hatalmat. Ezek szerint annak, hogy az utólagos házasság az anyakönyvbe bevezetessék, a családi név viselésén felül a magánjogok érvényesítése

körül is fontos következményei vannak, amelyek a gyermek jogait és érdekeit közelről érintik.

A gyámhatóságnak az 1877 : XX. t.-cz. 263. §-án alapuló joga és kötelessége tehát, hogy az ily kiskorúak érdekének megóvásáról vagyis a törvényesítésnek anyakönyvi feljegyeztetéséről lelkiismeretesen gondoskodjék. Felhívom ennél fogva az árvaszéket, utasítsa a községi előljáróságokat, — még pedig a multa és jövőre nézve egyaránt, — hogyha a gyámoltakról vezetett törzskönyvből vagy bármi más úton tudomást szereznek oly esetről, amikor az utólagos házasság által kiskorú gyermekek törvényesítése következett be, ennek anyakönyvi feljegyzése azonban nem történt meg, erről — az adatok közlése mellett — az árvaszékhez haladéktalanul tegyenek jelentést. Ily jelentés következtében az árvaszék utasítsa az érdekelt gyermek vagy gyermekek törvényes képviselőjét, hogy az utólagos házasság által bekövetkezett törvényesítés anyakönyvi feljegyzése céljából a szükséges lépéseket haladéktalanul tegye meg, vagy a fennforgó akadályról jelentsen. Ha a törvényes képviselő az utasításnak elfogadható ok nélkül nem tenne eleget, az árvaszék, az 1877 : XX. t.-cz. 30. vagy pedig az idézett törvény-cikk 57. §-ában foglalt rendelkezések megfelelő alkalmazásával intézkedjék a kiskorú gyermekek törvényesítésének anyakönyvi feljegyeztetése iránt. Előző rendelkezéseim végrehajtása iránt tett intézkedései biztosítanak arról, hogy e rendeletnek pontos végrehajtása és ezzel az érdekelt kiskorúak jogainak és érdekeinek megóvása körül is az árvaszék a legteljesebb odaadással fog eljárni.

*

Katonai házassági óvadék erejéig jelzálogjog vagy aljelzálogjog bekebelezése. A m. kir. igazságügyminister 17203/1915. sz. leiratban a telekkönyvi hatóságok figyelmét a következőkre hívja fel:

I. A katonai házassági óvadék, amelyet az 1908 : XLI. t.-cz. 9. §-a katonai házassági biztosítéknak nevez, az 1913. évi szeptember hó 1. napján jóváhagyott új szabályrendelet szerint arra szolgál, hogy a katonatiszti házastársak javára állászerű megélhetésük javítására a szabályszerű óvadéktőkének legalább négy százalékát kitevő összeg legyen évenként biztosítva. Ha az óvadéktőkét harmadik személy nyújtja, ez köteles az óvadéktőke után esedékes jövedelmet, illetőleg az óvadéktőkének legalább négy százalékában meghatározott összeget a katonatiszti házastársaknak

a mondott célra évenként az óvadéki kötelék tartama alatt átengedni, illetőleg szolgáltatni. A házassági biztosíték nemcsak a házasságnak, illetve a nő özvegyiségének idejére szól, hanem az utóbbinak elhalálása esetében is fennmarad a gyermekek nagykorúságáig vagy korábbi ellátásáig vagy elhalálkozásáig.

Az óvadéki tőke erejéig az ingatlanra jelzálogjog, ingatlanon levő jelzálogjoggal biztosított követelésre aljelzálogjog kebelezhető be a meghatározott évi jövedelem biztosítása céljából.

II. Az I. alatt foglaltakból következik, hogy a kérdéses biztosíték erejéig a jelzálogjog bejegyzése a legczélszerűbben a lekötés tartamának megemlítése nélkül a következő mintának megfelelő szöveggel fogatosítható:

„Az . . . . . kelt ajánlati okmány alapján a jelzálogjog Kettőezer korona évi jövedelem biztosítására rendelt és a szabályszerű rendelkezési korlátozás alá eső Ötvenezer korona katonai házassági biztosítéki tőke erejéig . . . . . jószágtestre és annak hasznélvezetére . . . . . főhadnagy és jegyese . . . . . javára bekebelezetik.“

Az aljelzálogjog bekebelezésére mintául a következő bejegyzési szöveg szolgálhat:

„Az . . . . . kelt ajánlati okmány alapján az aljelzálogjog a Kettőezer korona évi jövedelem biztosítására rendelt és a szabályszerű rendelkezési korlátozás alá eső Ötvenezer korona házassági biztosítéki tőke erejéig a C. 2. sorszám alatt Egyszázötvenezer korona tőke és járuléki erejéig bekebelezett jelzálogjogra . . . . . és . . . . . javára bekebelezetik.“

*

A közjegyző díjai póthagyaték leltározásánál. A budapesti királyi törvényszék felebbviteli tanácsa egy konkrét esetben kimondotta: Az 1894-ik évi XVI. törvényzcikk 117. szakasza értelmében a közjegyző díjai a hagyatéki vagyonnak a terhek levonása nélküli leltári értéke alapján nyernek megállapítást. A hagyatéki vagyon alaki jogi fogalma azonban nem azonos annak anyagi jogi fogalmával és nem szükségképpen jelenti az örökhagyó után maradt egész vagyonszösszességet, hanem voltaképpen azt a vagyont jelenti, amely az idézett törvény szerinti hagyatéki eljárás céljából leltározott, s melyre ennél fogva a közjegyző eljárása közvetlenül kiterjedt. Nyilvánvalóvá válik ez különösen akkor, ha a

hagyaték nagy része külföldön van s külföldi hatóság eljárásának és ottani közvetlen átadásnak képezi tárgyát, amikor is kétségtelen, hogy az anyagi jogi értelemben vett egész hagyaték után díjazás nem illetheti a közjegyzőt. Hasonló az eset akkor is, mikor a hagyatéki eljárás tárgyát u. n. póthagyaték, vagyis a korábbi hagyatéki eljárás keretéből kimaradt hagyatéki vagyon képezi csunán. Ebben az esetben sem vehető a díjszámítás alapjául az egész hagyaték, vagyis az alap és póthagyaték leltári értéke együttvéve . . . . . Helyesen vette tehát alapul az eljárás első bíróság csupán a jelen póthagyaték leltári értékét a közjegyző díjazása szempontjából, s minthogy ez csupán 19 K 53 fillért tesz ki, helyesen mondta ki, hogy a közjegyző ez ügyben díjmentesen tartozott eljárni. Minthogy azonban az 1894. évi XVI. t.-czikk 117. §-a értelmében a közjegyző díjmentes eljárás esetén is igényelheti bélyeg- és postabér kiadásainak megtérítését, s minthogy felfolyamodó e címen a tárgyalási jegyzőkönyvben 50 fillért számított fel, ez részére meg volt állapítandó.

*

A leltározó közeg mikor veszi el a leltározás díjaihoz való igényét? Egy hagyatéki ügyben a budapesti kir. tábla kimondotta: . . . . . főtisztnek azt az eljárását, hogy az örökhagyó lakásán, tehát ennek birtokában talált 2 darab ékszert a leltárból kihagyta s ezeket a jegyzőkönyvben való megemlítés nélkül . . . . . állítólagos tulajdonosnak kiadta, illetve általa leendő elvitelüket megengedte, a kir. ítélőtábla is szabálytalannak találja ugyan, mert az 1894. évi XVI. t.-cz. 40. § 2. bekezdésében jelzett azok az okok, melyek az örökhagyó birtokában talált valamely vagyontárgyra nézve másnak tulajdonjogát kétséget kizáró módon bizonyítják, a jegyzőkönyvben kimerítően felsorolandók, hogy a leltározó közeg által tett intézkedés helyessége ekként ellenőrizhető legyen, ámde a leltározó közegnek sem ezen, sem pedig azon eljárását, hogy becsülőkül nem a bírósági állandó szakértőket alkalmazta, nem találja oly „vétkes mulasztás“-nak, melynek okából az 1895. évi 95465/B. M. rendelet 4. § 2. bekezdése szerint a leltározás díjaihoz való igényét elvesztette volna. A végzésnek azt a részét tehát, melylyel . . . . . a leltározó közeg leltározási járandóságának megállapítása iránti kérelmével elutasított, megváltoztatja, a leltározó közeg ebbeli kérelmével elutasíthatónak nem találja, s a

kir. járásbiróságot utasítja, hogy ezeket a díjakat és költségeket
összességükben állapítsa meg.

*

Könyvkivonatok. A Pp. a kereskedelmi könyvekkel való bizonyítást az okiratok fejezetében tárgyalja. (322., 324. §.) A Pp. szempontjából tehát a kereskedelmi könyvet okiratnak kell tekinteni. Ebből okszerűen következik az is, hogy a Pp. szabályának az alkalmazásánál a kereskedelmi könyv kivonata egy tekintet alá esik más okirat kivonatával. A törvény 133. §-a szerint a kereset-
hez csatolandó okirat-kivonatnak tartalmazni kell az okirat bevezetését, az okirat jelentős részét és végszavait, keltét és az aláírásokat. A kir. közjegyző, mikor az 1874: XXXV. t.-cz. 90. §-a alapján a kereskedelmi könyv kivonatát hitelesíti, tanusítja egyebek közt azt is, hogy a kereskedelmi könyv kinek a birtokában van, megjelöli a könyvet annak elnevezése szerint (pl. főkönyv), feltünteti, hogy a kimásolt tételek az illető könyv melyik lapján fordulnak elő.

Ezeket szemelött tartva, annak a könyvkivonatnak, amely a birói illetékesség megállapításánál alapul szolgálni kíván, olyan-
nak kell lenni, hogy kitűnjön belőle a könyvvezetés helye, továbbá az, hogy a felperes kereskedelmi könyvének a kivonata, hogy a peresített tételek milyen elnevezésű könyvben, a könyv melyik lapján vannak bejegyezve, kívánatos továbbá, hogy aki a kivonatot készítette, lássa el azt az aláírásával s azzal a kivonat hűségét tanusítsa. Az olyan könyvkivonat mellett, amely ezeknek a kívánalmaknak nem felel meg, az illetékesség fennállása kétséges marad, mert a per érdemi tárgyalásán nem egyszer volt már alkalma a bírónak tapasztalni, hogy a kereset-
hez csatolt egyszerű könyvkivonat a kereseti kérelemhez idomított kombináció, a szerzőséget pedig áthárítják felelősségre nem vonható személyre. (Birói körökből.)

*

Személyi hírek. Kratochvill Gyula békési kir. közjegyző állásáról lemondott.

A szilágycsehi kir. közjegyzői állás elmozdítás folytán megüresedett, az elmozdítás azért mondatván ki, mert az illető közjegyző óvadékát az előírt összegre kiegészíteni nem volt képes.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre 100 kor. Félévre 60 kor.	Felelős szerkesztő: Rupp Zsigmond budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó: Rupp Zsigmond Budapest, VI. Andrássy-út 1.

Tartalom: A magyar közjegyzői intézmény története. Közjegyzők díjai a csódejárásban. Felsőbírósi határozatok közlemények a közjegyzői működéséről és a közjegyzői működéséről. — és csak azok esetre van illetéges volt egyesítve — és csak azok esetre van a közjegyzői működésnek valamely érdekelt fél ellentmond.

A magyar közjegyzői intézmény története. (1874: XXXV. és 1886: VI. törvénycikkek)

Az abszurd szabály ellen különösen állást is foglalt. Irta: Rupp Zsigmond, budapesti kir. közjegyző. (Folytatás.)

A kormány fent közölt indoklásának pongyolását különösen az a körülmény jellemzi, hogy azt még a következő — tényleg téves — indokkal is kibővitendőnek tartotta, szóról-szóra mondván: „Ily érdekelttségi megszorításokat minden közjegyzői törvény tesz, és eltérést köztük csak a rokonság-
ra vonatkozó intézkedésekben találunk, amennyiben némelyek a rokonság kizáró hatályát a harmadik, sőt a negyedik ízig is kiterjesztik. A javaslat elégnek tartotta a határt a másodizigleni rokonság és I. fokú sógorságra korlátozni.